

APSTIPRINU:

Valdes loceklis:

V. Verņuks

"26" 04 2019 g.

**DARBA AIZSARDZĪBAS INSTRUKCIJA ZEMES DARBU
VEIKŠANAI**

V-DAI 017.001:2019
(V-DAI017.001:2014 vietā)

Uz 8 lapām

Instrukcijas derīguma termiņš - 5 gadus

SATURS

1.	Vispārīgās prasības	3
2.	Iespējamie darba vides riska faktori.....	4
3.	Kolektīvie un individuālie aizsardzības līdzekļi	4
4.	Darba aizsardzības prasības, uzsākot darbu	5
5.	Darba aizsardzības prasības darba laikā.....	6
6.	Darba aizsardzības prasības, beidzot darbu	7
7.	Rīcība ārkārtas situācijās.....	7
8.	Atbildība.....	7

Pielikums Nr.1. Atļauja orderis par tiesībām veikt zemes darbus SIA „VK Terminal Services” teritorijā (4 lpp.)

1. Vispārīgās prasības

1.1. Šī instrukcija ir izstrādāta saskaņā ar LR spēkā esošo normatīvo aktu prasībām un ir saistoša veicot zemes rakšanas darbus SIA „VK Terminal Services” teritorijā, un apakšnomnieku un nomnieku teritorijā SIA „Ventall Termināls”, SIA „VARŠ”, SIA „Ventamonjaks” un daļēji SIA „Bio-Venta” teritorijās.

1.2. Par šajā instrukcijā noteikto prasību neievērošanu vainīgās personas atbilstoši Latvijas Republikas likumdošanai, atkarībā no pārkāpuma smaguma un sekām, var tikt sauktas pie disciplināras, materiālas vai administratīvas atbildības.

1.3. Veikt zemes rakšanas (izstrādes) darbus atļauts personām:

- no 18.gadu vecuma, kuras ir instruētas darba drošībā, ugunsdrošībā, elektrodrošībā;

- kuru veselības stāvoklis ir pārbaudīts un atbilst profesijas prasībām;

- kuras ir apmācītas pirmās palīdzības sniegšanā.

1.4. Pirms zemes rakšanas (izstrādes) darbu uzsākšanas nepieciešams:

- noformēt un saskaņot Atļauju (orderi) (turpmāk tekstā „orderis”) par tiesībām veikt zemes darbus SIA „VK Terminal Services” teritorijā vai apakšnomnieku un nomnieku teritorijās. Orderi noformēt un saskaņot atbilstoši Pielikumā Nr.1. paraugam trīs eksemplāros, viens eksemplārs darbu veicējam, otrs eksemplārs glabājās tehniskajā daļā, trešais eksemplārs struktūrvienības vadītājam, kura teritorijā tiks veikti rakšanas darbi. Ordera sastāvā iekļaut topogrāfisko inženiertīklu plānu (M 1:500) nogabalam kurā plānots veikt zemes darbus, atzīmējot darbu robežas. Topogrāfisko plānu saņemt SIA „Ventamonjaks serviss” tehniskajā daļā.

- Organizācija, kas veiks grunts rakšanas darbus noformē orderi un saskaņo atbilstoši Pielikumā Nr.1. paraugam, atbildīgais būvdarbu vadītājs saskaņo orderi ar SIA „VK Terminal Services” struktūrvienībām un nodod ordera reģistrēšanai SIA „VK Terminal Services” tehniskajā daļā. Tehniskās daļas vadītājs pārbauda ordera saturu un struktūrvienību uzrādītās piezīmes, drošības pasākumus rakšanas darbu veikšanai un nodod apstiprināšanai orderi valdes loceklim.

- struktūrvienības vadītājs, kura pakļautībā ir teritorija, kurā tiks veikti zemes rakšanas darbi, klasificēs darbu izpildes kārtību, vai būs nepieciešama sadaļā 1.5. minēto papildus darba norīkojumu noformēšana.

1.5. Prasības uguns un sprādziendrošībai:

- aizliegts rīkoties ar atklātu uguni būvobjekta teritorijā un materiālu uzglabāšanas vietās, to tuvumā. Darbs ar uguni atļauts veikt saskaņā ar SIA „VK Terminal Services” instrukciju „Instrukcija par uguns darbu drošu izpildes organizēšanu” VI 012.003; noformējot *Norīkojumu uguns darbu veikšanai*;

- aizliegts veikt jebkādas rakšanu darbus līdzās tehnoloģiskajām iekārtām, kas var radīt gāzbīstamu situāciju, nepieciešamības gadījumā darbus veikt saskaņā ar SIA „VK Terminal Services” instrukciju „Instrukcija par gāzbīstamu darbu drošas izpildes organizēšanu” VI 012.005; noformējot *Norīkojumu – atļauju un reģistrāciju „UGD gāzu bīstamo darbu žurnālā*;

1.6. Elektrodrošības prasības:

- zemē ieguldīto kabeļu tuvumā strādāt tikai tad, kad ir atslēgts spriegums un SIA „VK Terminal Services” elektroietaišu laboratorija veikusi vietas pārbaudi. Augstsprieguma kabeļu tiešā tuvumā zemes izstrādes darbus veikt tiešā SIA „VK Terminal Services” elektroietaišu apkopes personāla klātbūtnē;

- elektroietaišu bojājumu gadījumos(dzirksteļošana, deguma smaka, slēdžu uzkaršana, jūtama kaut niecīga strāvas noplūde uz elektroietaisi korpusa u.c.,) pārtraukt darbu (izslēgt), ziņot darba devējam un brīdināt citus

darbiniekus par radušos situāciju un darbu atsākt tikai tad, kad ir novērsti bojājumi;

- aizliegts veikt elektroietaišu, vadu, slēdžu, kontaktu u.c. remontu – tas jā dara kvalificētam personālam;

- ar mitrām(slapjām) rokām neaiztikt elektrotīklam pieslēgtas elektroietāises, slēdžus, vadus. Pirms tīrīšanas vai pārvietošanas elektroietāises atslēgt no barošanas tīkla.

- izmantot pārnēsājamās lampas ar spriegumu ne lielāku pa 36V.,mitrās vietās, tranšejās - ar spriegumu ne lielāku pa 12V;

- pagaidu elektrolīniju ierīkošanai izmantot tikai izolētus vadus. Vadus uz kabināt uz drošiem balstiem ne zemāk kā 2,5m. virs zemes; virs darba vietām 3,5m., virs transporta kustības ceļiem, pārbrauktuvēm 6m.

1.7. Darba higiēnas prasības:

- ievērot personas higiēnas prasības;

- mazgāt rokas pirms ēšanas un darbu beidzot;

- ēst tikai tam speciāli paredzētās vietās;

- neturēt darba vietā dzeramo ūdeni un pārtikas produktus.

1.8. Ordera darbības termiņš:

- 10 darba dienas no apstiprināšanas brīža, ar iespēju pagarināt uz laiku ne ilgāk par 10 dienām;

- gadījumos, ja tiek veikti ilgtermiņa būvdarbi, orderis ir spēkā atbilstoši būvatļaujā norādītajam izpildes termiņam.

2. Iespējamie darba vides riska faktori

2.1. Bīstamie un kaitīgie darba vides faktori:

- elektriskā strāva;

- veselībai kaitīgie putekļi, gāzes un ķīmiskās vielas;

- iespējamā zemes nobrukšana, apbēršana;

- slidenas, nelīdzenas pārvietošanās vietas;

- darbs nelabvēlīgos darba apstākļos, pārkaršana vai pārtdzišana;

- priekšmetu uzkrīšana;

- fīziskas pārslozdes;

- darbs ar rokas instrumentiem, triecieninstrumentiem;

- darbs kustošu tehnoloģisko iekārtu tuvumā;

- darba vietas (zonas) nepietiekams apgaismojums.

3. Kolektīvie un individuālie aizsardzības līdzekļi

3.1. Izmantojamie kolektīvie un individuālie aizsardzības līdzekļi:

Kolektīvie aizsardzības līdzekļi no bīstamo un kaitīgo faktoru iedarbības

- lokālais darba vietas apgaismojums;

- darba vietas, tranšeju nožogojumi un iežogojumi;

- drošības zīmes, bīstamās zonas apzīmējumi, brīdinošie uzraksti;

- izrakumu (tranšeju, būvbedres u.tml.) malu nostiprinājumi;

- nojume darbam nelabvēlīgos laika apstākļos.

Individuālie aizsardzības līdzekļi no bīstamo un kaitīgo faktoru iedarbības.

- filtrējoša gāzmaska ar ABEK2 filtru;

- cimdi;
- aizsargbrilles, respirators ar filtriem;
- aizsargķivere;
- kostīms no antistatiskā materiāla ar gaismu atstarojošām uzšuvēm;
- antistatiskie puszābaki ar papildus aizsardzību pirkstgaliem;
- austiņas, ausu ieliktni – trokšņa slāpēšanai nepieciešamības gadījumā;
- utt.

4.Darba aizsardzības prasības, uzsākot darbu

4.1 Pirms zemes rakšanas (izstrādes) darbu uzsākšanas nepieciešams noformēt orderi par tiesībām veikt zemes darbus SIA „VK Terminal Services” teritorijā vai apakšnomnieku un nomnieku teritorijās. Orderi noformēt un saskaņot atbilstoši Pielikumā Nr.1. paraugam trīs eksemplāros. Veikt darbinieku instruktāžu saskaņā ar instrukciju V-DAI 017.001:2019. Ieraksti par instruktāžu veikšanu jāveic ordera 3. apakšnodaļā.

4.2 Pirms darba sākšanas iepazīties ar veicamā darba īpatnībām un apjomu konkrētajā darbu veikšanas vietā, objektā. Jebkuru neskaidrību gadījumā par veicamā darba drošiem izpildes paņēmieniem griezties pie darbu vadītāja.

4.3 Sakārtot darba apgērbi. Aizpogāt piedurkņu galus un visas pogas. Pārbaudīt individuālos aizsardzības līdzekļus. Ja paredzēts, uzvilkt aizsargķiveri, drošības jostu.

4.4 Pārbaudīt darba rīku, elektroinstrumentu, palīgierīču un mehānismu tehnisko stāvokli un pārliecināties, vai tie ir atbilstoši nokomplektēti un nav bojāti.

4.5 Pārliecināties, ka:

- darba vietā ir pietiekošs apgaismojums;
- pirms darbu uzsākšanas tranšejā – ir uzstādīti tranšejas sienu nostiprinājumi, kā arī pagaidu nožogojumi; pārliecināties par to drošību.

4.6 Uzstādīt, izvietot tranšeju u.c. norobežojumus, nepieciešamās drošības zīmes, brīdinošus uzrakstus un plakātus bīstamās darba vietās.

4.7 Darbu neuzsākt vai pārtraukt ja:

- darbu sarežģītība neatbilst profesionālajai sagatavotībai;
- nav sagatavota darba vieta darbu veikšanai;
- veicot zemes darbus tiešā ēkas tuvumā(būvobjektā) virs darbu veikšanas vietas tiek veikti montāžas, demontāžas u.tml. darbi kā rezultātā iespējama priekšmetu krišana;
- ja izrakuma, tranšejas malas nav droši nostiprinātas atbilstoši veicamo darbu izpildes projektam vai konstatēti malu nostiprinājumu bojājumi;
- nepietiekošs apgaismojums darba vietā (zonā);
- nav vai ir bojāti individuālie aizsardzības līdzekļi, inventārs un darba rīki. vai arī ja tiem beidzies pārbaudes termiņš;
- nav pārbaudīta gāzu esamība iespējamās bīstamās darba vietās (tranšejās, tuneļos u.c.);
- darba vietām trūkst norobežojumi un piekļūšanas ceļi;
- konstatēta ķīmisko vielu klātbūtne gruntī vai specifisku smacējošu smaku parādīšanās;
- dzirdot avārijas trauksmi rīkoties atbilstoši SIA „VK Terminal Services” ievadinstrukcijā minētajiem norādījumiem un SIA „VK Terminal Services” personāla norādījumiem un pamest būvlaukumu, dodoties uz SIA „VK Terminal Services” centrālo caurlaidi;
- nav vai trūkst nepieciešamās drošības zīmes vai brīdinošie uzraksti bīstamās zonas apzīmēšanai;
- darba vietā ir ugunsbīstami vai sprādzienbīstami materiāli;
- virs darba vietas nav nojume strādājot nelabvēlīgos laika apstākļos.

5. Darba aizsardzības prasības darba laikā

5.1 Darba laikā jābūt uzmanīgam. Darīt tikai to darbu, kurš Jums uzdots un ietilpst Jūsu pienākumos.

5.2 Strādāt aizsargķiverē un izmantot citus individuālās aizsardzības līdzekļus atbilstoši veicamo darba operāciju specifikai.

5.3 Uzturēt tīrību un kārtību darba vietā, regulāri tīrīt un neaizkraut darba vietu, ejas, t.sk. nokļūšanai pie ugunsdzēsības inventāra.

5.4 Ziemas laikā piekļūšanas ceļus(laipas, trapus) darbu veikšanas vietai attīrīt no sniega, ledus un nokaisīt.

5.5 Nestrādāt ar bojātiem darba rīkiem. Ja bojājumi rodas darba procesā, nekavējoties pārtraukt darbu un savas kompetences ietvaros censties kļūmi novērst. Ja tas neizdodas, ziņot tiešajam darbu vadītājam.

5.6 Zemes darbus ar rokām veikt gadījumos ja nav iespējams, vai ir bīstami, izmantot tehniku vai arī ir mazs darba apjoms.

5.7 Darbus uzsākt pēc nepieciešamo atļauju un komunikāciju plāna saņemšanas no organizācijām, kuru uzraudzībā atrodas pazemes komunikācijas.

5.8 Lai nesavainotu rokas, zemi negrābt tieši ar rokām, izmantot lāpstas un citus piemērotus darbarīkus.

5.9 Darbojošos apakšzemes komunikāciju(elektropārvades kabeļu, gāzes vadu u.tml.) tiešā tuvumā darbus veikt tikai ar rokas instrumentiem, īpaši uzmanīgi un meistara vai darbu vadītāja klātbūtnē. Aizliegts lietot triecieninstrumentus(cērtes, pneimatiskos instrumentus un tml.).

5.10 Tranšeju un būvbedru rakšanu kabeļu līniju atrašanās vietās veikt saskaņā ar saskaņā ar elektrotīklu saimnieka/ kura valdījumā ir konkrētie elektrotīkli norādījumiem. Darba apstākļos, kad nav saņemti papildus norādījumi no elektrotīklu valdītāja izpildīt sekojošas prasības:

- Veikt kontroles skatrumus, jārok lāpstas platumā šķērsām kabeļu līnijām, atkāpjoties no varbūtējās trases ne vairāk par 0,5m. Skatrumus veikt ne retāk kā 10m atstatumā vienu no otra, nepieciešamības gadījumā biežāk. Turklāt, nav atļauts noņemt no kabeļu līnijām aizsargpārklājumu bez šo līniju ekspluatējošās struktūrvienības vai citas organizācijas-kabeļu īpašnieka pārstāvja atļaujas. Nedrīkst staigāt pa tranšejā esošiem atraktiem kabeļiem;

- triecieninstrumentus (laužņus, cērtes, ķīļus un pneimatiskos instrumentus) un traktortehniku (ekskavatoru) ir atļauts pielietot tik dziļi, lai līdz kabelim paliktu neaizskarts esošais grunts slānis 0,3 m biezumā.

5.11 Veicot darbus, ievērot orderi par tiesībām veikt zemes darbus SIA „VK Terminal Services” teritorijā vai apakšnomnieku un nomnieku teritorijās norādītos noteikumus drošai darbu veikšanai.

5.12 Atsedzot apakšzemes komunikācijas garākos posmos veikt to nostiprināšanu, atbalstīšanu, lai nepieļautu to bojājumus pašsvara rezultātā.

5.13 Uzduroties projektā neuzrādītām komunikācijām, darbu nekavējoties pārtraukt un ziņot darbu vadītājam. Ziņot SIA „VK Terminal Services” struktūrvienības vadītājam, kura teritorijā tiek veikti zemes rakšanas darbi.

5.14 Atrodot sprāgstvielas nekavējoties pārtraukt darbu, atstāt darbu veikšanas vietu, ziņot darbu vadītājam un attiecīgajiem dienestiem. Darbu atsākt tikai tad kad sapieri šos priekšmetus ir aizveduši.

5.15 Aizliegts atrasties ar ekskavatoriem raktās tranšejās:

- to rakšanas laikā;
- ja nav nostiprinātas to vertikālās malas,
- veikt malu nostiprināšanu no iekšpuses.

5.16 Aizliegts atrasties un strādāt tranšējā, būvbedrē u.tml. ja tās dziļums bez sienu/malu nostiprinājuma, atkarībā no grunts veida, pārsniedz sekojošas vērtības:

- smilšainās, uzbērtās un grants gruntīs – 1,0 m.
- mālsmits gruntīs – 1,25 m.
- smilšmāla, māla, sausa lesa gruntīs – 1,5 m.
- īpaši blīvās gruntīs – 2,0 m.

Gadījumos ja tehnisku iemesli dēļ nav iespējam uzstādīt tranšējas stiprinājumus, tad tranšēju nepieciešams rakt ar lielāku slīpuma leņķi.

Iepriekš saskaņojot to ar būvdarbu un projekta vadītāju.

5.17 Tranšēju nostiprināšanu veikt sākot no augšas atbilstoši darbu vadītāja norādījumiem vai darbu veikšanas projektā noteiktai secībai.

5.18 Strādājot tranšējās, būvbedrēs aizliegts izstrādāt tikai izrakumu apakšējās daļas, veidojot pārkares.

5.19 Izveidojot izrakumiem nogāzes, novākt no tām akmeņus un citus priekšmetus, kuri var nokrist, noripot.

5.20 Izrakto zemi, nepieciešamos materiālus(caurules u.tml.) novietot ne tuvāk kā 0,5m. no tranšējas malas un nodrošināt pret iekrišanu, ierīpošanu tranšējā.

5.21 Tranšējās, izrakumos nokāpt tikai pa kāpnēm.

5.22 Iestājoties siltam laikam, katru dienu pārbaudīt, un ja vajadzīgs, papildus nostiprināt, ziemā izveidoto tranšēju malu nostiprinājumus.

5.23 Ja parādās grunts nobrukšanas pazīmes, darbi izrakumā jāpārtrauc un jāveic malu nostiprināšana. Malu nostiprināšanu veikt atbilstoši darbu vadītāja norādījumiem.

5.24 Tranšēju stiprinājumus nojaukt sākot no apakšas un tiešā darbu vadītāja klātbūtnē.

5.25 Uzstādīt zīmes, kuras norāda komunikāciju izvietošanu būvlaukumā.

5.26 Pēc montāžas vai remontdarbu pabeigšanas veikt tranšējas aizbēršanu ievērojot sekojošus piesardzības pasākumus:

- aizbērt tranšēju ar svaigu smilti bez lielizmēra piemaisījumiem, kategoriski tranšēju aizbērt ar būvgružiem;
- tranšējas aizbēršanas procesā sargiet inženierkomunikācijas no krītošiem priekšmetiem un blīvēšanas aprīkojuma tiešas iedarbības vai citiem objektiem, kas var radīt bojājumus. Neizmantojot blīvēšanas iekārtas tieši virs inženierkomunikācijām, kamēr aizberamā slāņa biezums nav 0,5 m;
- atjaunot ceļa segumu un labiekārtojumu atbilstoši piegulošajai teritorijai.

6. Darba aizsardzības prasības, beidzot darbu

6.1 Sakārtot savu darba vietu, izslēgt apgaismojumu.

6.2 Darba apgērbi, instrumentus un palīgierīces novietot tiem paredzētās vietās.

6.3 Uzstādīt drošības norobežojumus tranšējām, izrakumiem.

6.4 Par konstatētajiem bojājumiem, trūkumiem darba laikā ziņot darba devējam.

7. Rīcība ārkārtas situācijās

7.1 Personāla rīcība ārkārtas situācijās ir norādīta instrukcijas V-DAI001.001 8. sadaļā.

8.Atbildība

8.1.Par šajā instrukcijā paredzēto prasību neizpildīšanu vainīgā organizācija vai persona atbild LR likumdošanas aktos noteiktajā kārtībā atkarībā no pārkāpuma rakstura un sekām, ko radījuši šie pārkāpumi.

Izstrādāja:

Tehniskās daļas vadītājs

M.Janvars

Saskaņoja:

Darba un vides aizsardzības daļas vadītāja p.i.

I.Ingelande

J.Šamanovska

UGD vadītājs

G.Pavlovs

Enerģētikas dienesta vadītājs

V.Fjodorovs